

1. Bryła gmachu

Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie został zaprojektowany przez architekta Jana Zawiejskiego. Jego uroczyste otwarcie nastąpiło 21 października 1893 roku. Teatr jest położony na Placu Świętego Ducha, w północnej części Starego Miasta. Od strony północnej i zachodniej plac okalają wysokie drzewa krakowskich Plant, miejskiego parku otaczającego Stare Miasto. Reprezentacyjna fasada teatru z wejściem głównym znajduje się od strony wschodniej i wychodzi na ulicę Szpitalną.

Gmach teatru to trzypiętrowy budynek na planie prostokąta. Jego wymiary to około 65 [sześćdziesięciu pięciu] metrów długości i 36 [trzydziestu sześciu] metrów szerokości. Teatr utrzymany jest w stylu eklektycznym, łączącym elementy nawiązujące do renesansu, klasycyzmu i secesji. Zgodnie z renesansowym upodobaniem do harmonijnych, poziomych linii, elewację teatru zdobi wykończenie zwane boniowaniem, przypominające bloki piaskowca ułożone w poziome pasy. Elementami dekoracyjnymi elewacji są również liczne – nawiązujące do antyku – kolumny, półkoliste łuki oraz balustrady z tralkami, czyli niewielkimi kolumnami. Obramowania okien wieńczą lwy, motywy roślinne, a także maskarony, czyli rzeźby w postaci głowy o zdeformowanych groteskowo rysach twarzy. Dach oraz kopułę teatru pokrywa patyna w kolorze morskiego błękitu. Falisty, ozdobny gzyms z kamiennymi maskaronami przywodzi na myśl renesansową attykę krakowskich Sukiennic.

W bryle gmachu można wyróżnić trzy części, które różnią się dekoracją fasad bocznych oraz elementami znajdującymi się na płaskim, mierzącym 18 metrów wysokości dachu. Pierwsza część teatru skrywa westybul, druga – widownię, a trzecia – scenę i jej zaplecze. Dach w części nad widownią wieńczy monumentalna kopuła o średnicy około 20 [dwudziestu] metrów. Jej szpiczaste zakończenie, sięgające 30,5 [trzydziestu i pół] metra, jest najwyższym punktem gmachu. Nad sceną, tuż za kopułą, znajduje się poddasze ze spadzistym dachem, niemal tak wysokie jak sama kopuła. Obchodząc gmach dookoła, na północnej i południowej elewacji możemy zauważyć po cztery ryzality. Są to wykusze prowadzone od fundamentów aż po dach, charakterystyczne dla architektury renesansu. Oddzielają one poszczególne części teatru. Taki podział bryły jest nawiązaniem Jana Zawiejskiego do architektury gmachu Opery Paryskiej.

Otoczenie teatru

Gmach główny Teatru im. Juliusza Słowackiego sąsiaduje z prawej strony z ceglanym kościołem św. Krzyża z XIV [czternastego] wieku. Po lewej stronie gmachu, przechodniów spacerujących Plantami witają rozległe rabaty różane. Za gmachem teatru, tuż przy Plantach, w niewielkim dwupiętrowym budynku mieści się Scena Miniatura zwana także domem machin. W budynku tym znajdowała się niegdyś elektrownia parowa, dzięki której teatr był pierwszym w Krakowie budynkiem użyteczności publicznej wyposażonym w oświetlenie elektryczne. Przed wejściem do teatru, od strony ulicy Szpitalnej, znajduje się klomb otoczony niskim żywopłotem z bukszpanu. Pośrodku trawnika, na kamiennym postumencie widnieje popiersie Aleksandra Fredry, polskiego komediopisarza.

Audiodeskrypcja: Anita Fidyka, Fundacja Siódmy Zmysł. Konsultacja merytoryczna: Diana Poskuta. Czytał Andrzej Grabowski – aktor Teatru Słowackiego.